

→ Prof. dr. sc. Ljiljana Kaliterna Lipovčan, pomoćnica ravnatelja Instituta

Dijana Jurasic
dijana.jurasic@vecernji.net

Prof. dr. sc. Ljiljana Kaliterna Lipovčan pomoćnica je ravnatelja Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar. Profesorica je psihologije rada, a kao znanstvenica bavi se i psihologijom sreće i kvalitetom života. Zahvalan je sugovornik u nezahvalna vremena. Dobitnica je i Državne nagrade za znanost.

Jesu li Hrvati neradnici kako ih se nerijetko prikazuje, previše skloni bolovanjima i spajanju praznika?

– Teško bih se s tim složila. Prema istraživanju Europske zaklade o kvaliteti življenja, a rezultate istraživanja uskoro ćemo prezentirati, mi jako puno radimo, imamo dulje radno vrijeme nego većina europskih zemlja i radimo više i prekovremeno. A to što radimo prekovremeno i što nam se to ne plaća, to je poseban fenomen, nemoguć u nekoj uljuđenoj zemlji, u kojoj to nije normalno. Kažemo i da netko malo radi u državnom sektoru, ali čim taj isti radnik ode kod privatnika radi normalno. Nije problem u radniku, nego u upravi i onima koji vode tvrtku.

Hoćete reći, radnik se samo prilagodi onome što se očekuje od njega?

– Apsolutno. Nikome nije u interesu raditi više ako se to od njega ne traži. U spajanju praznika ne vidim ništa loše. Razvijene zemlje idu na četverodnevni radni tjedan da bi radnici bili zadovoljniji i više se družili s obitelji i prijateljima, što ima i pozitivne ekonomske posljedice. Što je loše u tome da radnik uzme pet dana odmora, spajanjem praznika dobije ih sedam i ode na putovanje kojeg će se dugo sjećati? Nismo mi neučinkoviti jer spajamo praznike, nego zato što u radno vrijeme ne radimo učinkovito, ali ne zato što smo lijeni, nego zato što naš šef ne zna rasporediti posao. Zašto u Njemačkoj naši radnici nemaju problema? Neko vrijeme bavila sam se smjenskim i noćnim radom, koji je, zna se, štetan. Skloni smo reći da liječnici na dežurstvu spavaju. Zašto ne bi spavali ako nema pacijenta? Što bi trebali, hodati po hodnicima da pokažu da rade, umjesto da se odmore ako mogu? Ako smo skloni bolovanjima, to je zato što nam sustav to omogućava odnosno jer nam je omogućavao, sada su strože kontrole.

Što najviše utječe na (ne) zadovoljstvo radnika?

– Radnici su zadovoljni ako imaju posao koji ima smisla i ako su pravedno nagrađeni za rad. Ako radite bolje, trebali biste dobiti i više novca, a ne isto, radili vi ili ne radili. Užasno mi smetaju povici na visoke plaće, primjerice kad se ljudi bune zbog visokih liječničkih plaća, umjesto zato što oni imaju niske. Nije problem što netko ima visoku plaću, nego što većina nema dovoljno jer kad bi ljudi imali normalne plaće, od

ŠTO KAŽE

O “neradnicima”, plaćama, sreći i zadovoljstvu građana

A to što nam se prekovremeni rad ne plaća, fenomen je nemoguć u uljuđenoj zemlji

Smeta mi što se ljudi bune zbog visokih plaća liječnika, umjesto da se bune što oni imaju niske

Unatoč krizi mi smo zadovoljan narod, ali zato što imamo skladne obiteljske i socijalne odnose

Hrvati nisu lijeni, rade više nego u većini zemalja EU

TRENDOVI Razvijene zemlje uvode četverodnevni radni tjedan da bi radnici bili zadovoljniji i više se družili s obitelji

kjih mogu kupiti auto i otići na godišnji, ne bi ih bilo briga za one s velikim plaćama. Problem su oni koji imaju nezasluzeno visoke plaće.

Unatoč krizi, prema istraživanjima kvalitete života naši građani ispadaju zadovoljan narod. Što ih najviše čini zadovoljnim i što im ni kriza ne može pokvariti?

– Prema našim i svjetskim istraživanjima osjećaju zadovoljstva i sreće najviše pridonose skladni obiteljski i socijalni odnosi. Potom na zadovoljstvo životom utječe zadovoljstvo zdravljem. Mi tu relativno dobro stojimo jer smo po zadovoljstvu s bliskim osobama zadovoljniji nego većina europskih

zemalja. Mnogo se družimo i ulažemo u odnose s bliskim ljudima, idemo na kave...

Znači, ispijanja kave imaju svoju svrhu...?

– Apsolutno, ispijanja kave nam čine dobro. Relativno smo zdrava nacija, pokazuju to istraživanja u kojima se ljude pitalo kakvo im je zdravlje na ljestvici od odličnog do vrlo lošeg. Većina misli da im je zdravlje dobro, što ne znači da je ono objektivno dobro, ali govori da su građani zadovoljni njime. Najmanje smo, već tradicionalno, zadovoljni materijalnim stanjem. Nismo mi nešto previše sretni jer, ako promatramo 28 zemalja EU, prema zadnjim istraživanjima

negdje smo u zadnjoj trećini. To je još dobro ako promatramo u svjetskim razmjerima – Europljani su inače najzadovoljniji.

Zašto se u svijetu psiholozi toliko bave istraživanjem sreće dok kod nas nitko osim znanstvenika ne spominje važnost sretnih građana za društvo?

– Uz psihologe u svijetu se i sve više političara bavi istraživanjem sreće građana jer se shvatilo da ju treba redovito pratiti, da se vide trendovi. Sreća je indikator boljitka društva. Ako su građani sretni, političari znaju da dobro rade. To bi pitanje trebalo zanimati našu Vladu jer, ako padamo u tome,

kao što je to trenutno, nije dobro. Kod nas možda misle da su druge stvari važnije, ali jednako je važno da imamo sretnu i zadovoljnu građane jer bi i društvo bilo

Zadovoljan čovjek bolje radi pa tvrtka bolje posluje i više uplaćuje u proračun

Nisu u zemlji problem visoke plaće, već što većina nema normalne...

bolje. Sretniji ljudi su bolji za sebe i za druge. Zadovoljan čovjek bolje radi, a to ima i ekonomske indikacije jer tvrtka onda bolje posluje i više uplaćuje u proračun.

Pilarov barometar hrvatskog društva pokazao je da građani u prosjeku nisu hedonisti, novac bi radije uštedjeli, nego ga potrošili na putovanja. Jesmo li mi skroman narod?

– Sumnjam da bi istraživanje, da je neko drugo vrijeme, pokazalo da smo štedljiv narod. Takvi odgovori građana posljedica su krize jer nas svaki dan bombardiraju da će nam smanjiti plaće, mirovine... Važno je štedjeti, ali ljudi treba savjetovati da je bolje da troše na putovanja, nego na materijalne stvari. Istraživanja pokazuju da lijepa iskustva ostaju zapisana u mozgu, a novi ormar će vam ubrzo biti stari. A moje

